

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

PHAN ANH TRUNG HIẾU

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ KINH TẾ, XÃ HỘI VÀ MÔI
TRƯỜNG CỦA CHÍNH SÁCH CHI TRẢ DỊCH VỤ
MÔI TRƯỜNG RỪNG TẠI VƯỜN QUỐC GIA
HOÀNG LIÊN TỈNH LÀO CAI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Thái Nguyên – 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

PHAN ANH TRUNG HIẾU

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ KINH TẾ, XÃ HỘI VÀ MÔI
TRƯỜNG CỦA CHÍNH SÁCH CHI TRẢ DỊCH VỤ
MÔI TRƯỜNG RỪNG TẠI VƯỜN QUỐC GIA
HOÀNG LIÊN TỈNH LÀO CAI**

Chuyên ngành: Lâm học

Mã số: 8 62 02 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THANH TIẾN

Thái Nguyên - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi và được sự hướng dẫn khoa học của TS. Nguyễn Thanh Tiến

Các nội dung nghiên cứu, kết quả trong đề tài này là trung thực và chưa công bố dưới bất kỳ hình thức nào trước đây.

Những số liệu trong các bảng biểu phục vụ cho việc phân tích, nhận xét, đánh giá được chính tác giả thu thập từ các nguồn khác nhau, có ghi rõ trong phần tài liệu tham khảo.

Lào Cai, tháng 08 năm 2019

Tác giả

Phan Anh Trung Hiếu

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy giáo, cô giáo Khoa Lâm nghiệp; các thầy giáo, cô giáo Khoa Đào tạo - Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, đã tận tình giảng dạy và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập tại trường. Đặc biệt, xin gửi tới thầy giáo TS. Nguyễn Thanh Tiến lời cảm ơn sâu sắc nhất, đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn tốt nghiệp.

Xin cảm ơn lãnh đạo và đồng nghiệp thuộc Chi cục Kiểm lâm tỉnh Lào Cai đã tạo điều kiện để tôi hoàn thành khóa học đào tạo trình độ Thạc sĩ.

Chân thành cảm ơn Ban quản lý Vườn Quốc gia Hoàng Liên, Quỹ bảo vệ Phát triển rừng tỉnh Lào Cai đã cung cấp những thông tin, tư liệu cần thiết phục vụ cho hoàn thiện luận văn.

Luận văn *“Đánh giá hiệu quả kinh tế, xã hội và môi trường của chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng tại Vườn Quốc gia Hoàng Liên, tỉnh Lào Cai”* được thực hiện trong quá trình học tập theo chương trình đào tạo Cao học Lâm nghiệp khóa 25 giai đoạn 2017 - 2019 của Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện và hoàn thiện luận văn không tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các độc giả.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2019

Tác giả

Phan Anh Trung Hiếu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Sự cần thiết phải nghiên cứu đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	4
2.1. Mục tiêu tổng quát	4
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	4
3. Ý nghĩa nghiên cứu	4
Chương 1. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	5
1.1. Nghiên cứu chi trả dịch vụ môi trường rừng trên thế giới.....	5
1.1.1. Chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Hoa Kỳ và các nước Mỹ - Latinh....	5
1.1.2. Chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Châu Âu.....	8
1.1.3. Chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Châu Á.....	9
1.2. Nghiên cứu chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Việt Nam	11
1.2.1. Một số nghiên cứu về chi trả dịch vụ môi trường rừng tại Việt Nam ..	11
1.2.2. Chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng tại Việt Nam	13
1.3. Tổng quan khu vực nghiên cứu.....	17
1.3.1. Điều kiện tự nhiên.....	17
1.3.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	21
Chương 2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	32
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	32
2.2. Phạm vi và thời gian nghiên cứu.....	32
2.2.1. Phạm vi nghiên cứu.....	32

2.2.2. Thời gian thực hiện	32
2.3. Nội dung nghiên cứu	32
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	33
2.4.1. Phương pháp luận.....	33
2.4.2. Phương pháp cụ thể.....	34
2.4.3. Phương pháp phân tích.....	36
2.4.4. Phương pháp xử lý và xử lý số liệu	37
2.4.5. Các chỉ tiêu đánh giá, phân tích	37
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	39
3.1. Kết quả thực hiện chính sách chi trả DVMTR trên địa bàn của Vườn Quốc gia Hoàng Liên, Lào Cai giai đoạn 2014 – 2018	39
3.1.1. Khái quát chung về hiện trạng tài nguyên rừng Vườn Quốc gia Hoàng Liên.....	39
3.1.2. Kết quả thực hiện chi trả DVMTR tại Vườn Quốc gia Hoàng Liên.....	44
3.2. Tác động của chính sách chi trả DVMTR đến đời sống kinh tế, xã hội và môi trường	47
3.2.1. Chính sách chi trả DVMTR đối với kinh tế, thu nhập của người dân	47
3.2.2. Hiệu quả của chính sách chi trả DVMTR đối với công tác quản lý, bảo vệ rừng, bảo vệ môi trường	49
3.2.3. Hiệu quả của chính sách chi trả DVMTR đối với các vấn đề xã hội, nhận thức của người dân	54
3.3. Kết quả phân tích những thuận lợi, khó khăn, tồn tại trong quá trình triển khai chính sách chi trả DVMTR tại Vườn Quốc gia Hoàng Liên	62
3.3.1. Về thuận lợi	62
3.3.2. Về khó khăn, tồn tại	64
3.3.3. Hạn chế trong việc thực hiện chính sách chi trả DVMTR.....	65
3.3.4. Nguyên nhân	66

3.4. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả của chính sách chi trả DVMTR Vườn Quốc gia Hoàng Liên	67
3.4.1. Giải pháp về cơ chế chính sách.....	67
3.4.2. Giải pháp về đào tạo nguồn nhân lực.....	67
3.4.3. Giải pháp về tuyên truyền	68
3.4.4. Giải pháp về bảo vệ và phát triển rừng	69
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	72
1. Kết luận	72
2. Kiến nghị.....	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO	74

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

DVMTR	Dịch vụ môi trường rừng
PES	Chi trả dịch vụ hệ sinh thái
PFES	Chi trả dịch vụ môi trường rừng
PCCCR	Phòng cháy, chữa cháy rừng
PTNT	Phát triển nông thôn
SWOT	Phương pháp đánh giá những điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1. Hiện trạng dân số và lao động các xã.....	23
Bảng 1.2. Tình hình thu nhập của các xã vùng đệm.....	24
Bảng 1.3. Số hộ nghèo và cần nghèo tại các xã vùng đệm.....	25
Bảng 1.4. Diện tích và sản lượng một số cây trồng nông nghiệp chủ yếu	26
Bảng 1.5. Diện tích và sản lượng một số cây trồng nông nghiệp chủ yếu	27
Bảng 1.6. Cơ cấu thu nhập kinh tế.....	29
Bảng 2.1. Thống kê số lượng phiếu phỏng vấn theo đối tượng.....	35
Bảng 3.1. Hiện trạng rừng và đất lâm nghiệp Vườn Quốc gia Hoàng Liên ...	39
Bảng 3.2. Thống kê thành phần các loài thực vật Vườn Quốc gia Hoàng Liên.....	41
Bảng 3.3. So sánh về thực vật ở các khu rừng đặc dụng	42
Bảng 3.4. Bảng xếp hạng mức độ quý hiếm của các loài thực vật	43
Bảng 3.5. Doanh thu từ nguồn chi trả DVMTR.....	44
Bảng 3.6. Chi trả tiền DVMTR cho cộng đồng nhận khoán bảo vệ rừng	46
Bảng 3.7. Chi trả tiền DVMTR cho diện tích do chủ rừng tự bảo vệ	47
Bảng 3.8. Thu nhập bình quân của người nhận khoán bảo vệ rừng từ DVMTR trên địa bàn tỉnh.....	48
Bảng 3.9. Tổng hợp các vụ cháy thuộc lưu vực được chi trả DVMTR.....	52
Bảng 3.10. Tổng hợp các vụ xử lý vi phạm hành chính về quản lý, bảo vệ rừng.....	53
Bảng 3.11. Tác động của chính sách chi trả DVMTR đến vấn đề xã hội.....	55
Bảng 3.12 Tác động của chính sách chi trả DVMTR đến nhận thức	57
Bảng 3.13. Tác động của chính sách chi trả DVMTR đến cộng đồng	58
Bảng 3.14. Kết quả đánh giá nhận thức và mức độ hài lòng của đối tượng tham gia chính sách chi trả DVMTR được phỏng vấn	60

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Sơ đồ ranh giới Vườn Quốc gia Hoàng Liên	18
Biểu đồ 3.1. So sánh sự đa dạng về thực vật giữa các khu rừng đặc dụng	43
Biểu đồ 3.2. Doanh thu từ chi trả DVMTR giai đoạn 2014 - 2018	45
Biểu đồ 3.3. Chi trả tiền DVMTR cho khoán bảo vệ rừng	46
Biểu đồ 3.4. Số tiền nhận được từ chi trả DVMTR so với thu nhập bình quân của hộ gia đình năm 2018	48
Biểu đồ 3.5. Diện tích có rừng qua các năm	50
Biểu đồ 3.6. Tỷ lệ che phủ rừng qua các năm.....	51
Biểu đồ 3.7. Mức độ nhận thức của đối tượng tham gia chính sách chi trả DVMTR được phỏng vấn	59
Biểu đồ 3.8. Mức độ hài lòng của đối tượng tham gia chính sách chi trả DVMTR được phỏng vấn	61